

ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ „РАДИОАКТИВНИ ОТПАДЪЦИ“

А. ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ ЗА ПРЕДПРИЯТИЕТО

Държавно предприятие „Радиоактивни отпадъци“ (ДП РАО) е юридическо лице създадено на 1 януари 2004 г. с решение на българското правителство по смисъла на чл. 62, ал. 3 от Търговския закон, образувано на основание чл. 78, ал. 1 от Закона за безопасно използване на ядрената енергия (ЗБИЯЕ).

Предметът на дейност на предприятието е управление на радиоактивните отпадъци, което включва всички дейности, свързани с манипулирането, предварителната обработка, преработката, кондиционирането и погребването на радиоактивни отпадъци, включително извеждането от експлоатация на съоръжения за управление на радиоактивни отпадъци; изграждане, експлоатация, рехабилитация и реконструкция на съоръжения за управление на радиоактивни отпадъци; извършване на превоз на радиоактивни отпадъци извън площадката на съответното ядрено съоръжение.

За осъществяване на дейността си ДП РАО разполага с всички необходими лицензии и разрешения, издадени от Агенцията за ядрено регулиране (АЯР). Предприятието има лицензии за експлоатация на ядрено съоръжение за управление на радиоактивни отпадъци чрез специализирано поделение „РАО - Козлодуй“ и чрез специализирано поделение „Постоянно хранилище за радиоактивни отпадъци – Нови хан“ („ПХРАО – Нови хан“). Също така има и лицензия за превоз на радиоактивни вещества, манипулиране, предварителната обработка, кондиционирането, съхранението и погребването на РАО, включително лицензии за извеждане от експлоатация на 1-2 и на 3-4 блокове на АЕЦ „Козлодуй“, чрез специализирано поделение „Извеждане от експлоатация 1-4 блок“.

Функциите, управлението и структурата на ДП РАО са подробно регламентирани в „Правилник за устройството и дейността на Държавно предприятие „Радиоактивни отпадъци““. С правилника са определени управлението, структурата, основните функции и дейности на структурните звена.

Б. ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ НА ПРЕДПРИЯТИЕТО

ДП РАО осъществява специфична дейност по управление на радиоактивните отпадъци в страната, извън обектите, в които те се генерират, чиято цел не е свързана с реализиране на печалба. Съгласно правилника за устройството и дейността на ДП РАО, при реализиране на годишна печалба от предприятието, тя се внася в бюджета на Министерството на енергетиката по транзитната сметка на фонд РАО в 15-дневен срок след приемането на годишния отчет.

Дейностите и издръжката на предприятието се финансират със средства от фонд "Радиоактивни отпадъци" (фонд РАО) и фонд "Извеждане от експлоатация на ядрени съоръжения" (фонд ИЕЯС) към министъра на енергетиката при условията и по реда на ЗБИЯЕ, Наредбата за реда за установяване, събиране, разходване и контрол на средствата и за размера на дължимите вноски във фонд РАО, приета с Постановление № 301 на Министерски съвет от 2003 г., и Наредбата за реда за установяване, събиране, разходване и контрол на средствата и за размера на дължимите вноски във фонд ИЕЯС, приета с Постановление № 300 на Министерски съвет от 2003 г.

Финансирането на дейността на ДП РАО се извършва по утвърдени годишни програми, които включват инвестиционна, производствена, ремонтна програма и задължения на работодателя. Правоотношенията между фондовете (представявани от министъра) и ДП РАО (представявано от изпълнителния директор) се регламентират с договор.

Дейността по извеждане от експлоатация на ядрени съоръжения се финансира и със средства от Международен фонд "Козлодуй" (МФК) чрез Европейската банка за възстановяване и развитие (ЕБВР). Взаимоотношенията между фонд РАО, фонд ИЕЯС и ДП РАО се регламентират с договори, които се сключват ежегодно между председателя на управителния съвет на фонд РАО, съответно на фонд ИЕЯС, и изпълнителния директор на предприятието, а взаимоотношенията с ЕБВР - чрез споразумения.

В. СТРАТЕГИЯ, ЦЕЛИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

Държавната политика в областта на управлението на радиоактивни отпадъци е заложена в националната Стратегия за управление на отработеното ядрено гориво и радиоактивни отпадъци. Стратегията е основен национален документ, представящ принципите за безопасното управление на дейностите, свързани с етапите за управление на отработено ядрено гориво и на всички видове радиоактивни отпадъци – от генерирането до погребването им. Стратегията очертава прилаганите и планирани практически решения, описва състоянието и експлоатацията на съществуващите съоръжения, както и стъпките за реализация на бъдещи такива. Изпълнението на тази стратегическа задача на държавата е вменена на ДП РАО съгласно ЗБИЯЕ.

Поради специфичната си дейност и в изпълнение на националната политика за управление на РАО, защита на околната среда и здравето на хората, ДП РАО има следните основни цели:

- Постигане и поддържане на високо ниво на безопасност на управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци с цел защита на работниците и на населението от опасностите, произтичащи от йонизиращи лъчения;
- Изграждане на Национално хранилище за погребване на ниско- и средноактивни радиоактивни отпадъци;
- Модернизиране на действащите съоръжения в специализираните подразделения за подобряване безопасното управление и съхранение на радиоактивни отпадъци, намаляване на въздействието върху околната среда и повишаване сигурността на съоръженията;
 - Безопасно извеждане от експлоатация на ядрени съоръжения;
 - Планиране и изпълнение на мероприятия за повишаване на културата на безопасност и стимулиране на персонала за критично отношение към извършваната работа с цел постигане на планираните резултати;
 - Поддържане и повишаване на професионалната квалификация на персонала на предприятието.

Идентифицирани са следните предизвикателства в дейността на ДП РАО:

- Ненавременно изпълнение на ключови проекти по извеждане от експлоатация;
- Ненавременно въвеждане в експлоатация на НХРАО;
- Достатъчност на квалифицирани кадри;
- Недостиг на финансови средства.